

College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Raalte
Postbus 140
8100 AC Raalte

Raalte, 5 september 2023

Onderwerp: Advies Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Midden IJssel

Geacht college,

Op donderdagmiddag 6 juli 2023 ontving de Adviesraad sociaal domein Raalte een adviesaanvraag op de 'Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Midden IJssel' met de vraag om uiterlijk vóór 1 september 2023 te reageren. Enkele leden van onze adviesraad kregen samen met andere adviesraden op 23 maart 2023 en 30 mei 2023 in Deventer, informatie over recente ontwikkelingen en de totstandkoming van de regiovisie. Dat hebben we als prettig ervaren.

De adviesaanvraag zou in juni komen. Formeel is vastgelegd dat de Adviesraad sociaal domein Raalte, niet adviseert in de 6 weken zomervakantie regio Noord. Nu resteert er nog slechts een kleine 2 weken om een advies te geven. Een gemiste kans om inwoners nóg beter te betrekken bij beleid. Alhoewel we begrijpen dat er sprake is van tijdsdruk adviseren we om inwonersparticipatie altijd in de planning mee te nemen, een belangrijke positie te geven en inbreng van inwoners op waarde te schatten onder het motto 'zeg wat je doet, en doe wat je zegt'.

Ook is er tijdens de vergadering van mei aangegeven dat de regio kan faciliteren bij het opstellen van een regionaal advies. Alle adviesraden in deze regio krijgen dezelfde visie voorgelegd. Het heeft voordelen om als adviesraden samen een advies op te stellen omdat je elkaar kunt versterken, krachten bundelt en maar één keer advies hoeft op te stellen met elkaar dat scheelt tijd, energie en brengt ervaringen samen. De regio hoeft slechts één advies te beantwoorden dus ook daarvoor is het efficiënt. In de regio IJssel-Vecht gebeurt dit ook regelmatig. Vanuit de regio zou hierop nog worden teruggekomen maar helaas heeft de Adviesraad niets meer vernomen.

In de vakantieperiode is het niet realistisch om te verwachten dat de diverse adviesraden nog bijeenkomen om een gezamenlijk advies op te stellen. Dat betreuren we en vinden het een gemiste kans. Wij adviseren daarom om bij volgende regionale adviesaanvragen te kijken waar mogelijkheden liggen om gezamenlijk krachten te bundelen en zo efficiënt mogelijk te werk te gaan.

Aangezien de Adviesraad het onderwerp beschermd wonen en maatschappelijke opvang erg belangrijk vindt en het om een kwetsbare doelgroep gaat hebben we besloten wél te adviseren al heeft het wellicht niet de kwaliteit die we nastreven.

Op de volgende pagina's treft u ons advies.

Pagina 2: betrokkenheid adviesraad bij lokale invulling

U schrijft dat deze regiovisie door elk van de samenwerkende gemeenten vertaald wordt in lokale acties, al dan niet via een lokaal actieplan of lokaal uitvoeringsprogramma. We adviseren om cliënten

en hun naasten, maar ook andere inwoners en de Adviesraad te betrekken bij de totstandkoming van deze lokale acties.

Pagina 5: mantelzorgers en naastbetrokkenen

We complimenteren u dat u uitgaat van positieve gezondheid. Een mens is meer dan zijn kwetsbaarheid en het is goed dat u daar oog voor heeft.

U wilt de beweging 'Van beschermd wonen naar een beschermd thuis' verder vormgeven. We adviseren u hierbij meer aandacht te hebben voor mantelzorgers en naasten en hen waar mogelijk beter te betrekken. We zijn ons ervan bewust dat niet iedereen een netwerk heeft maar uit de signalen die we binnenkrijgen blijkt dat mantelzorgers het steeds zwaarder krijgen en de beweging 'van beschermd wonen naar beschermd thuis' kan dit nog verder belasten. Daarnaast adviseren we om voldoende hulp en begeleiding in te zetten. We krijgen signalen dat er steeds meer lage indicaties worden afgegeven. Dit komt de kwaliteit van zorg niet ten goede en geeft meer druk op mantelzorgers en naasten. Daarnaast adviseren we om de ervaringskennis van de mantelzorger of naaste een belangrijke plek te geven. Op dit moment krijgen we signalen dat mantelzorgers en naasten onvoldoende worden gehoord en betrokken waardoor de cliënt niet de juiste hulp ontvangt of hulp te laat wordt ingeschakeld waardoor zwaardere hulp nodig is.

Pagina 8: inzet van cliënten, naasten en ervaringsdeskundigen

We zijn heel blij te lezen dat u actief cliënten, naasten en ervaringsdeskundigen wilt betrekken bij het verder uitwerken, uitvoeren en bijstellen van uw beleid. De komende periode wilt u de regionale cliënt- en inwonerparticipatie versterken en faciliteren en meer gebruik maken van cliënten en ervaringsdeskundigen bij de vormgeving, voorbereiding en uitvoering van beleid. We adviseren hier voldoende tijd voor uit te trekken, verwachtingen vooraf helder te schetsen en afspraken na te komen. Betrek bij nieuwe ontwikkelingen, onderzoeken en dergelijke ook de cliënten, naasten en ervaringsdeskundigen. Kijk waar behoefte aan is en betrek eventueel een onafhankelijke partij om cliënten, naasten en ervaringsdeskundigen te raadplegen. Betrek hen niet alleen via een standaard vragenlijst maar ga echt in gesprek, geef aan wat je met de uitkomsten van plan bent en pas waar nodig dingen aan en koppel dit terug zodat betrokkenen ervaren welke invloed inbreng heeft. Dit heeft een motiverende werking bij inwonersparticipatie. U geeft aan dat u adviesraden wilt betrekken. We adviseren een tijdspad op te nemen in de regiovisie, waarin u beschrijft wanneer en op welke wijze u adviesraden hierbij betreft, zodat deze mooie ambitie niet verloren gaat door tijdsdruk.

Pagina 10: jongvolwassenen

We zijn blij dat u bij elke actielijn specifiek aandacht hebt voor jongvolwassenen. Uit signalen blijkt dat de overgang van de Jeugdwet naar de Wmo dikwijls met problemen gepaard gaat en jongeren geen of kwalitatief slechte ondersteuning ontvangen of uit beeld raken bij hulpverleners terwijl een jongere nog niet op eigen benen kan staan met allerlei gevolgen van dien. Wij adviseren te omschrijven wat de mogelijkheden zijn voor jongeren tot 18 jaar die nu nog onder jeugdzorg vallen en die tussen wal en schip dreigen te vallen wanneer ze 18 jaar worden. Daarnaast adviseren we om jongeren die inmiddels 18 zijn en niet meer in beeld zijn, zo goed mogelijk weer in beeld te krijgen om verergering te voorkomen en hen te helpen een passende woonplek te vinden.

Pagina 11 actielijn 1: thuis in je buurt, dorp of stad

Als eerste actielijn omschrijft u 'Thuis in je buurt, dorp of stad'. Een mooie actielijn. Om je ergens thuis te voelen dient iemand welkom te zijn. U schrijft 'Wij gaan dan ook waar mogelijk stigmatisering en uitsluiting van mensen met een psychische kwetsbaarheid tegen.' Dat is een mooi streven. We adviseren te omschrijven op welke wijze u stigma en uitsluiting wilt tegengaan.

Pagina 12 actielijn 2: investeren in preventie en ondersteunen in bestaanscondities

U wilt ervoor zorgen dat informatie voor mensen met een psychische kwetsbaarheid op verschillende manieren te vinden is op een manier die past bij de inwoner. Ook wilt u zorgen dat informatie over voorzieningen, activiteiten en mogelijkheden beschikbaar en eenvoudig toegankelijk is voor de inwoners, waaronder mensen met een psychische kwetsbaarheid en mantelzorgers. Op dit moment krijgen we signalen dat informatie moeilijk vindbaar is waardoor mensen niet de juiste weg naar hulp weten te vinden. We adviseren te omschrijven op welke wijze u bovenstaande ambitie gaat uitvoeren.

Wij adviseren daarbij te zorgen dat professionals goed op de hoogte zijn van het aanbod. Op dit moment is er een groot verschil tussen professionals wat betreft kennis hierover. Het is van groot belang dat goed in kaart wordt gebracht wat de mogelijkheden zijn zodat professionals en naasten dit eenvoudig kunnen vinden en cliënten daarnaartoe kunnen begeleiden. Wij adviseren hierbij ook ervaringsdeskundigen te betrekken.

Pagina 18 actielijn 3: bieden van wonen met begeleiding op maat

U heeft de intentie om de komende periode de ondersteuning nog meer en beter aan te laten sluiten bij de ondersteuningsbehoefte en situatie van een inwoner. Dit vinden we een prachtige intentie. Op dit moment ontvangen we signalen dat er soms vanuit bestaand aanbod of naar de letter van de wet in plaats vanuit 'de bedoeling' wordt ondersteund. Wij adviseren hulpverleners waar nodig te scholen zodat zij vanuit inwonersperspectief denken.

U schrijft 'We zullen in een aantal situaties ervaringen opdoen met bieden van intensievere ondersteuning bij het zelfstandig wonen.' We waarderen deze inzet maar adviseren om ten alle tijde te voorkomen dat de cliënt en/ of de naaste van dit 'experiment' de dupe worden.

U wilt dat bij inwoners op de wachtlijst in de huidige woonsituatie zodanige ondersteuning aanbieden dat tijdens de wachttijd wordt gewerkt aan de eigen doelen. Op dit moment is er sprake van personeelstekort. Wij maken ons zorgen over de kwaliteit van hulp en de overbelasting van naasten. We adviseren te omschrijven op welke manier u de kwaliteit wilt waarborgen.

Pagina 21: Actielijn 4: passende beschermde woonvormen in de hele regio

U schrijft: 'Wij dragen zorg voor continuïteit en kwaliteit van het beschermd wonen. Hiertoe maken we regionaal subsidie-afspraken met aanbieders van beschermd wonen in de regio over ondersteuning die aanbieders bieden. We streven hierbij naar een situatie waarin inwoners die dat nodig hebben zo snel mogelijk, maar niet langer dan nodig gebruik kunnen maken van een passend aanbod van deze voorzieningen.' Uit andere regio's krijgen we signalen dat cliënten moeten uitstromen zonder dat er vervangende woonruimte is. Zij worden verwezen naar maatschappelijke opvang. Wij vinden dit zeer zorgelijk. Iemand die beschermd woont, en weer voldoende is hersteld, krijgt zeer waarschijnlijk een enorme terugval wanneer deze zonder woonruimte en zonder begeleiding uit de beschermde woonvorm wordt geplaatst. Wij adviseren altijd te zorgen voor passende woonruimte voordat een cliënt uitstroomt zodat deze niet op straat beland. Geef garanties aan deze mensen, benoem ook naar hen toe, dat ze niet op straat belanden. Deze garantie geeft een zekere rust zodat mensen kunnen werken aan herstel en zich kunnen voorbereiden op een nieuwe woonplek.

Wij stellen het zeer op prijs dat u zorgdraagt voor continuïteit en kwaliteit van het beschermd wonen. We adviseren om te omschrijven op welke wijze kwaliteit gemeten wordt vanuit inwonersperspectief. Zorg dat cliënten en naasten écht geraadpleegd worden, er wat met de uitkomsten wordt gedaan én dat wordt teruggekoppeld wat er met de inbreng is gedaan.

Verder schrijft u 'We streven hierbij naar een situatie waarin inwoners die dat nodig hebben zo snel mogelijk, maar niet langer dan nodig, gebruik kunnen maken van een passend aanbod van deze voorzieningen. Daartoe blijven we met aanbieders (en waar nodig ook met cliënten) in contact over

het bieden van maatwerk, het voldoende werken aan de doelen en het voorbereiden van inwoners op uitstroom. We adviseren 'en waar nodig ook met cliënten' niet tussen haakjes te schrijven en 'waar nodig' te verwijderen. Het gaat om de cliënt en zijn naaste. Bij maatwerk dient volgens ons altijd sprake te zijn van het betrekken van de cliënt en waar mogelijk ook naastbetrokkenen. Daarnaast adviseren we ook om nazorg te geven. We ontvangen signalen dat wanneer een cliënt weer zelfstandig gaat wonen, er nauwelijks nazorg is.

Op pagina 23 staat dat u het aanbod beschermd wonen wilt vernieuwen óók vanwege mogelijke personeelstekorten. U wilt onderzoeken of bij het toezicht van beschermd wonen volstaan kan worden met nachtelijke bereikbaarheid in plaats van 24x7-uurs beschikbaarheid op de locatie. Wij adviseren dit niet te doen. We merken in andere regio's dat zich meer incidenten voordoen en dat cliënten dikwijls geen melding doen bij begeleiders 'omdat het kwaad toch al is geschied'. De kwetsbaarheid van sommige cliënten wordt groter en de veiligheid neemt af. Dit zorgt voor een langere opname omdat herstel moeilijker plaatsvindt. Ook voor begeleiders neemt de veiligheid soms af zo merken we uit signalen van andere regio's. Doordat incidenten makkelijker kunnen plaatsvinden, worden incidenten heftiger en heeft één begeleider dikwijls niet meer de overhand. Daarnaast horen we van personeel dat zij graag een goede kwaliteit willen leveren en minder onder hoge druk willen werken. Door bovenstaande maatregel, neemt drukte toe en de kwaliteit dikwijls af, waardoor personeel soms weggaat en er dus meer tekorten ontstaan.

Ook schrijft u op pagina 23 daar waar zich mogelijkheden voordoen om noodzakelijk regionaal aanbod gericht uit te breiden, overwegen wij dit (bijv. bij noodzakelijk specialisme of gericht op jongvolwassenen). Wij ontvangen signalen dat er te weinig aanbod is voor jongeren en jongvolwassenen en adviseren u expliciet in te zetten op uitbreiding van aanbod voor deze doelgroep.

Graag ontvangen we uw reactie op dit advies. Mocht ons advies aanleiding geven tot vragen of opmerkingen dan horen we dat graag.

Met vriendelijke groet,

Anne-Wil Lensen
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Raalte